

ANNA PARKER

LATWA DO POŁKNIĘCIA

MATURALNA PIGUŁKA

Z POLSKIEGO

**CZYLI JAK SIĘ ZA TO ZABRAĆ
KRÓTKO I NA TEMAT**

Anna Parker

Maturalna
pigutka
z polskiego

© Copyright by Anna Parker & e-bookowo 2024
Projekt okładki: e-bookowo +AI

ISBN e-book 978-83-8166-436-3

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo
www.e-bookowo.pl
Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione
Wydanie I 2024

Spis treści

Jak przygotować się do matury z języka polskiego	17
Lektury obowiązkowe	19
ZAKRES PODSTAWOWY	19
Jan Parandowski, "Mitologia", część I: Grecja	19
Sofokles, "Antygona"	19
William Szekspir, "Makbet"	19
Molier, "Skąpiec"	19
Adam Mickiewicz, "Dziady cz. III"	19
Bolesław Prus, "Lalka"	20
Fiodor Dostojewski, "Zbrodnia i kara"	20
Stanisław Wyspiański, "Wesele"	20
Stefan Żeromski, "Przedwiośnie"	20
Hanna Krall, "Zdążyć przed Panem Bogiem"	20
Albert Camus, "Dżuma"	20
George Orwell, "Rok 1984"	21
Stawomir Mrożek, "Tango"	21
ZAKRES ROZSZERZONY	21
Jan Kochanowski, "Treny" (jako cykl poetycki)	21
William Szekspir, "Hamlet"	21
Juliusz Słowacki, "Kordian"	21
Honoré de Balzac, "Ojciec Goriot"	21
Charles Dickens, "Klub Pickwicka"	22
Mikołaj Gogol, "Martwe dusze"	22
Gustaw Flaubert, "Pani Bovary"	22
Michaił Bułhakow, "Mistrz i Małgorzata"	22
Stanisław Ignacy Witkiewicz, "Szewcy"	22
Tadeusz Konwicki, "Mała Apokalipsa"	22
Janusz Głowacki, "Antygona w Nowym Jorku"	23
Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach	23
Biblia	23
Homer, "Iliada"	23
"Bogurodzica"	23
"Lament świętokrzyski"	24
"Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią"	24
"Pieśń o Rolandzie"	24
Ignacy Krasicki, "Satyry i bajki"	24
Adam Mickiewicz, "Ballady i romanse" (w tym "Romantyczność")	24
Henryk Sienkiewicz, "Potop"	25
Władysław Stanisław Reymont, "Chłopi"	25
Witold Gombrowicz, "Ferdynand"	25
Homer, "Odyseja"	25
Dante Alighieri, "Boska Komedia"	25
Franz Kafka, "Proces" (fragmenty)	26
Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu "Sklepy cynamonowe"	26
Stawomir Mrożek, opowiadanie	26
Wybrany esej Gustawa Herlinga-Grudzińskiego	26
Wybrany esej Zbigniewa Herberta	26
Sofokles, "Król Edyp"	27
Arystoteles, "Poetyka" i "Retoryka"	27
Platon, "Państwo"	27
"Dzieje Tristana i Izoldy"	27
Giovanni Boccaccio, "Sokół"	27

Erazm z Rotterdamu, "Pochwała głupoty"	27
Tomasz Morus, "Utopia"	28
Mikołaj Rej, "Żywot człowieka poczciwego"	28
Jan Kochanowski, "Odprawa posłów greckich"	28
Andrzej Frycz Modrzewski, "O poprawie Rzeczypospolitej"	28
Miguel de Cervantes y Saavedra, "Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy"	28
Pedro Calderon de la Barca, "Życie snem"	28
Piotr Skarga, "Kazania sejmowe"	29
Wacław Potocki, "Transakcja wojny chocimskiej" (fragmenty z części I).....	29
William Szekspir, "Romeo i Julia"	29
Wolter, "Kandyd, czyli optymizm"	29
Ignacy Krasicki, "Monachomachia"	29
Jędrzej Kitowicz, "Opis obyczajów za czasów panowania Augusta III"	29
Julian Ursyn Niemcewicz, "Powrót posła"	29
Stanisław Staszic, "Przestrogi dla Polski"	30
Juliusz Słowacki, "Beniowski", "Listy do Matki"	30
Zygmunt Krasiński, "Nie-Boska komedia"	30
Aleksander Fredro, "Śluby panieńskie"	30
Johann Wolfgang Goethe, "Cierpienia młodego Wertera", "Faust"	30
George Byron, "Giaur"	31
Adam Mickiewicz, "Dziady cz. IV"	31
Józef Ignacy Kraszewski, "Stara baśń"	31
Victor Hugo, "Nędznicy"	31
Edgar Allan Poe, wybrane opowiadanie	31
Henryk Rzewuski, "Pamiętki Soplicy"	31
Eliza Orzeszkowa, "Nad Niemnem"	32
Henryk Sienkiewicz, "Listy z podróży do Ameryki"	32
Stefan Żeromski, "Echa leśne", "Ludzie bezdomni"	32
Eliza Orzeszkowa, "Gloria victis"	32
Gabriela Zapolska, "Moralność pani Dulskiej".....	32
Aldous Huxley, "Nowy wspaniały świat"	32
Zofia Nałkowska, "Granica"	33
Joseph Conrad, "Lord Jim"	33
Zofia Kossak-Szczucka, "Pożoga. Wspomnienia z Wołynia 1917–1919"	33
Proponowane dzieła teatralne i filmowe:	34
Amadeusz, reż. Miloš Forman (1984)	34
Dekalog, reż. Krzysztof Kieślowski (1989-1990)	34
Dziady, reż. Konrad Swinarski (1973)	34
Elektra, reż. Piotr Chołodziński (2003)	34
Emigranci, reż. Kazimierz Kutz (1975)	34
Kartoteka, reż. Krzysztof Kieślowski (1979).....	34
Kordian, reż. Jerzy Englert (1970)	35
Lawa. Opowieść o „Dziadach” Adama Mickiewicza, reż. Tadeusz Konwicki (1989)	35
Moralność pani Dulskiej, reż. Tomasz Zygadło (1975)	35
Nad Niemnem, reż. Zbigniew Kuźmiński (1986)	35
Noc listopadowa, reż. Andrzej Wajda (1978)	35
Noce i dnie, reż. Jerzy Antczak (1975)	35
Rewizor, reż. Jerzy Gruza (1977).....	35
Rękopis znaleziony w Saragossie, reż. Wojciech Jerzy Has (1965).....	36
Iwona, księżniczka Burgunda, reż. Zygmunt Hübner (1969).....	36
Sanatorium pod Klepsydrą, reż. Wojciech Jerzy Has (1973).....	36
Śluby panieńskie, reż. Andrzej Łapicki (1977)	36
Wizyta starszej pani, reż. Jerzy Gruza (1971).....	36
Ziemia obiecana, reż. Andrzej Wajda (1975).....	36
Przerwanie działań wojennych, reż. Juliusz Machulski (1982).....	36
W ciemności, reż. Agnieszka Holland (2011).....	37

Pora umierać, reż. Dorota Kędzierzawska (2007)	37
Twarz, reż. Małgorzata Szumowska (2018)	37
Body/Ciało, reż. Małgorzata Szumowska (2015)	37
Teksty proponowane do samokształcenia:	37
Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów, red. Jerzy Bralczyk	37
Jan Białostocki, Sztuka cenniejsza niż złoto. Opowieść o sztuce europejskiej naszej ery	37
Jan Błoński, Język właściwie użyty. Szkice o poezji polskiej drugiej połowy XX wieku	38
Grażyna Borkowska, Pozytywiści i inni	38
Człowiek Grecji, red. Jean-Pierre Vernant	38
Człowiek renesansu, red. Eugenio Garin	38
Włodzimierz Dłubacz, O kulturę filozofii	38
Umberto Eco, Sztuka i piękno w średniowieczu	38
Karol Estreicher, Historia sztuki w zarysie	39
Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce, red. Katarzyna Kłosińska	39
Keith Houston, Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski	39
Johan Huizinga, Jesień średniowiecza	39
Jacques Le Goff, Człowiek średniowiecza	39
Czesław Jaroszyński, Piotr Jaroszyński, Kultura słowa. Podstawy retoryki klasycznej	40
Piotr Jaroszyński, Człowiek i nauka. Studium z filozofii kultury	40
Karl Jaspers, Idea uniwersytetu	40
Władysław Kopaliński, Słownik mitów i tradycji kultury	40
Teresa Kowalik, Przemysław Słowiński, Królewski dar. Co Polska i Polacy dali światu	40
Jacek Kowalski, Niezbędnik Sarmaty	40
Jakub Zdzisław Lichański, Retoryka. Historia – Teoria – Praktyka, t. I i II	41
Tadeusz Lubelski, Historia kina polskiego. Twórcy, filmy, konteksty	41
Jan Miodek, Słownik ojczyzny polszczyzny	41
Anna Nasiłowska, Literatura okresu przejściowego 1975–1996	41
O polską kulturę humanistyczną. Z Mieczysławem Albertem Krąpcem OP rozmawia Piotr Stanisław Mazur	41
Maria Ossowska, Ethos rycerski i jego odmiany	41
Popularna encyklopedia mass mediów, red. Józef Skrzypczak	42
Praktyczna stylistyka nie tylko dla polonistów, red. Edyta Bańkowska, Agnieszka	42
Ryszard Przybylski, Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego	42
Zbigniew Raszewski, Krótka historia teatru polskiego	42
Teresa Skubalanka, Historyczna stylistyka języka polskiego. Przekroje	42
Stanisław Stabryła, Starożytna Grecja	42
Anna Świderkówna, Hellenika. Wizerunek epoki od Aleksandra do Augusta	42
Rozmowy o Biblii	43
Wielka encyklopedia Polski, t. 1 i 2	43
Władysław Tatarkiewicz, Historia filozofii, Dzieje sześciu pojęć, Droga przez estetykę	43
Mieczysław Tomaszewski, Muzyka w dialogu ze słowem. Próby, szkice, interpretacje	43
Lidia Winniczuk, Ludzie, zwyczaje i obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu	43
Epoki Literackie	44
Antyk (Starożytność)	44
Renesans	45
Barok	45
Oświecenie	46
Pozytywizm	47
Młoda Polska (Modernizm)	47
Dwudziestolecie Międzywojenne	48
Współczesność	48
Rodzaje i Gatunki Literackie	50
Środki Stylistyczne	51
Teoria Literatury	54

Prądy i Kierunki Literackie	55
Epoki literackie	56
ANTYK	56
BIBLIA	57
ŚREDNIOWIECZE	59
RENASANS	61
BAROK	63
Nurty w literaturze barokowej	63
OŚWIECENIE	66
ROMANTYZM	68
POZYTYWIZM	75
MŁODA POLSKA	79
20 LECIE MIĘDZYWOJENNE	83
WSPÓŁCZESNOŚĆ	87
Socrealizm (realizm socjalistyczny).....	88
Rok 1956 - pokolenie "Współczesności"	88
TEMATY JAWNE NA MATURE USTNĄ	92
Biblia (fragmenty)	92
1. Motyw cierpienia niezawinionego. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Księgi Hioba</i> . W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst....	92
2. Człowiek wobec niestałości świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Księgi Koheleta</i> . W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	93
3. Wizja końca świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Apokalipsy św. Jana. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	95
Jan Parandowski, Mitologia (cz. I Grecja)	96
4. Poświęcenie się w imię wyższych wartości. Omów zagadnienie na podstawie <i>Mitologii (cz. I Grecja)</i> Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	96
5. Problematyka winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie <i>Mitologii (cz. I Grecja)</i> Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	98
6. Miłość silniejsza niż śmierć. Omów zagadnienie na podstawie <i>Mitologii (cz. I Grecja)</i> Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	100
Homer, Iliada (fragmenty)	102
7. Heroizm jako postawa człowieka w zmaganiu się z losem. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Iliady</i> Homera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	102
Homer, Odyseja (fragmenty)	104

8. Ludzkie życie jako wędrówka. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Odysei</i> Homera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	104
Sofokles, <i>Antygona</i>	105
9. Konflikt racji moralnych. Omów zagadnienie na podstawie <i>Antygony</i> Sofoklesa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	105
10. Człowiek wobec przeznaczenia. Omów zagadnienie na podstawie <i>Antygony</i> Sofoklesa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	107
Legenda o św. Aleksym (fragmenty)	109
11. Asceza jako postawa życiowa. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Legendy o św. Aleksym</i> . W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	109
Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragmenty)	111
12. Motyw tańca śmierci. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> . W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	111
Kwiatki św. Franciszka z Asyżu (fragmenty)	113
13. Relacje człowieka z Bogiem i światem. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Kwiatków św. Franciszka z Asyżu</i> . W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	113
Pieśń o Rolandzie (fragmenty)	115
14. Średniowieczny etos rycerski. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Pieśni o Rolandzie</i> . W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	115
Gall Anonim, <i>Kronika polska (fragmenty)</i>	117
15. Jakimi cechami powinien odznaczać się władca? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Kroniki polskiej</i> Galla Anonima. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	117
Dante Alighieri, <i>Boska Komedia (fragmenty)</i>	120
16. Średniowieczna wizja zaświatów. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Boskiej Komedii</i> Dantego Alighieri. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	120
Jan Kochanowski, <i>Odprawa posłów greckich</i>	122
17. Jakie mogą być przyczyny upadku państwa? Omów zagadnienie na podstawie <i>Odprawy posłów greckich</i> Jana Kochanowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	122
18. W jakim celu twórca nawiązuje do motywów mitologicznych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Odprawy posłów greckich</i> Jana Kochanowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	124
Piotr Skarga, <i>Kazania sejmowe (fragmenty)</i>	126
19. Obraz Polski i Polaków. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Kazań sejmowych</i> Piotra Skargi. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	127

Jan Chryzostom Pasek, Pamiętniki (fragmenty)	129
20. Portret szlachcica sarmaty. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Pamiętników</i> Jana Chryzostoma Paska. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	129
William Szekspir, Makbet	131
21. Moralna odpowiedzialność za czyny. Omów zagadnienie na podstawie <i>Makbeta</i> Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	131
22. Czy człowiek decyduje o własnym losie? Omów zagadnienie na podstawie <i>Makbeta</i> Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	134
23. Jaki wpływ na człowieka ma sprawowanie przez niego władzy? Omów zagadnienie na podstawie <i>Makbeta</i> Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	136
William Szekspir, Romeo i Julia	138
24. Motyw nieszczęśliwej miłości. Omów zagadnienie na podstawie <i>Romea i Julii</i> Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	138
Molier, Skąpiec	140
25. Czy dobra materialne czynią człowieka szczęśliwym? Omów zagadnienie na podstawie <i>Skąpca</i> Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	140
26. Przyczyny nieporozumień między rodzicami a dziećmi. Omów zagadnienie na podstawie <i>Skąpca</i> Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	142
Ignacy Krasicki, wybrane satyry	145
27. Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci satyr Ignacego Krasickiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	145
Ignacy Krasicki, wybrane bajki	147
28. Prawda o naturze ludzkiej. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci bajek Ignacego Krasickiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	147
Adam Mickiewicz, Romantyczność oraz wybrane ballady	150
29. Świat ducha a świat rozumu. Omów zagadnienie na podstawie <i>Romantyczności</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	150
30. Jakie znaczenie dla człowieka ma przyroda? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci ballad Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	152
Adam Mickiewicz, Konrad Wallenrod	155
31. Tragizm losu bohatera. Omów zagadnienie na podstawie <i>Konrada Wallenroda</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	155
32. Różne metody walki z wrogiem. Omów zagadnienie na podstawie <i>Konrada Wallenroda</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	157

33. Dobro własne czy dobro ogółu – człowiek w sytuacji wyboru. Omów zagadnienie na podstawie <i>Konrada Wallenroda</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	159
Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>	162
34. Czym dla człowieka mogą być wspomnienia? Omów zagadnienie na podstawie <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	162
35. Zwyczaje i obyczaje szlacheckie w kulturze polskiej. Omów zagadnienie na podstawie <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	164
36. Czy szlachetnymi czynkami można odkupić swoją winę? Omów zagadnienie na podstawie <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	166
Adam Mickiewicz, <i>Dziady część II</i>	168
37. Sprawiedliwość i moralność w kulturze ludowej. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części II Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	168
Adam Mickiewicz, <i>Dziady część III</i>	171
38. Losy młodzieży polskiej pod zaborami. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	171
39. Mesjanizm jako romantyczna idea poświęcenia. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	173
40. Postawy społeczeństwa polskiego wobec zaborcy. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	175
41. Różne postawy człowieka wobec Boga. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	177
42. Jakie prawdy o człowieku ujawniają jego sny albo widzenia? Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	179
43. W jakim celu twórca nawiązuje do motywów biblijnych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Dziadów</i> części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	180
Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i>	182
44. Wpływ świata nadprzyrodzonego na losy bohatera. Omów zagadnienie na podstawie <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	182
45. Konsekwencje dokonanych wyborów życiowych. Omów zagadnienie na podstawie <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	184
Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>	186

46. Wartości, dla których człowiek gotów jest poświęcić życie. Omów zagadnienie na podstawie <i>Kordiana</i> Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	186
47. Młodość jako czas pierwszych rozczarowań. Omów zagadnienie na podstawie <i>Kordiana</i> Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	188
48. Winkelriedyzm jako romantyczna idea poświęcenia. Omów zagadnienie na podstawie <i>Kordiana</i> Juliusza Słowackiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	190
Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i>	192
49. Intryga jako sposób na osiągnięcie celu. Omów zagadnienie na podstawie <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	192
50. Jaki wpływ na ludzi ma konflikt między nimi? Omów zagadnienie na podstawie <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	194
Zygmunt Krasiński, <i>Nie-Boska Komedia</i>	197
51. Człowiek w relacjach rodzinnych. Omów zagadnienie na podstawie <i>Nie-Boskiej Komедii</i> Zygmunta Krasińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	197
52. Motyw poety. Omów zagadnienie na podstawie <i>Nie-Boskiej Komедii</i> Zygmunta Krasińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	199
53. Rewolucja – siła niszcząca czy budująca? Omów zagadnienie na podstawie <i>Nie-Boskiej Komедii</i> Zygmunta Krasińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	201
Bolesław Prus, <i>Lalka</i>	203
54. Miłość – siła destrukcyjna czy motywująca do działania? Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	203
55. Różne oblicza przyjaźni. Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	205
56. Praca jako pasja człowieka. Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	207
57. Jaką rolę w relacjach międzyludzkich odgrywają majątek i pochodzenie? Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	208
58. Konfrontacja marzeń z rzeczywistością. Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	210
59. Jakie cechy charakteru ułatwiają człowiekowi osiągnięcie celu? Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	212
60. Miasto – przestrzeń przyjazna czy wroga człowiekowi? Omów zagadnienie na podstawie <i>Lalki</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	214
Bolesław Prus, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>	216

61. Człowiek wobec wyroków losu. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Z legend dawnego Egiptu</i> Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	216
Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>	218
62. Pamięć o zrywach narodowych. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Gloria victis</i> Elizy Orzeszkowej. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	218
Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>	220
63. Działanie w pojedynkę czy we współpracy z innymi – co ułatwia osiągnięcie celu? Omów zagadnienie na podstawie <i>Potopu</i> Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	220
64. Motyw przemiany wewnętrznej bohatera. Omów zagadnienie na podstawie <i>Potopu</i> Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	222
65. Postawy odwagi i tchórzostwa. Omów zagadnienie na podstawie <i>Potopu</i> Henryka Sienkiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	223
Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>	225
66. Walka człowieka ze swoimi słabościami. Omów zagadnienie na podstawie <i>Zbrodni i kary</i> Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	225
67. Motyw winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie <i>Zbrodni i kary</i> Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	227
68. Ile człowiek jest gotów poświęcić dla innych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Zbrodni i kary</i> Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	229
69. Co może determinować ludzkie postępowanie? Omów zagadnienie na podstawie <i>Zbrodni i kary</i> Fiodora Dostojewskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	231
Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>	233
70. Co utrudnia porozumienie między przedstawicielami różnych grup społecznych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	233
71. Rola chłopów i inteligencji w sprawie niepodległościowej. Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	235
72. Sen o Polsce czy sąd nad Polską? Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	237
73. Symboliczne znaczenie widm i zjaw. Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	238
74. Motyw tańca. Omów zagadnienie na podstawie <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	240
Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi (tom I Jesień)</i>	242

75. Rola przyrody w życiu jednostki i zbiorowości. Omów zagadnienie na podstawie <i>Chłopów</i> (tomu I – <i>Jesień</i>) Władysława Stanisława Reymonta. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	242
76. Obyczaj i tradycja w życiu społeczeństwa. Omów zagadnienie na podstawie <i>Chłopów</i> (tomu I – <i>Jesień</i>) Władysława Stanisława Reymonta. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	244
77. Konflikt pokoleń. Omów zagadnienie na podstawie <i>Chłopów</i> (tomu I – <i>Jesień</i>) Władysława Stanisława Reymonta. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	246
Stefan Żeromski, <i>Przedwiośnie</i>	248
78. Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie <i>Przedwiośnia</i> Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	248
79. Wojna i rewolucja jako źródła doświadczeń człowieka. Omów zagadnienie na podstawie <i>Przedwiośnia</i> Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	250
80. Różne wizje odbudowy Polski po odzyskaniu niepodległości. Omów zagadnienie na podstawie <i>Przedwiośnia</i> Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	252
81. Młodość jako czas kształtowania własnej tożsamości. Omów zagadnienie na podstawie <i>Przedwiośnia</i> Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	254
Stefan Żeromski, <i>Rozdzióbią nas kruki, wrony...</i>	256
82. Refleksja o losach powstańców. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Rozdzióbią nas kruki, wrony...</i> Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	256
Witold Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i> (fragmenty)	258
83. Groteskowy obraz świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Ferdydurke</i> Witolda Gombrowicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	258
84. Człowiek wobec presji otoczenia. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Ferdydurke</i> Witolda Gombrowicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	260
Tadeusz Borowski, <i>Proszę państwa do gazu</i>	262
85. „Człowiek zlagrowany” jako ofiara zbrodniczego systemu. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Proszę państwa do gazu</i> Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	262
Tadeusz Borowski, <i>Ludzie, którzy szli</i>	264
86. Przejawy dehumanizacji. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Ludzie, którzy szli</i> Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	264
87. Obozowa codzienność jako czas trudnych doświadczeń egzystencjalnych. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Ludzie, którzy szli</i> Tadeusza Borowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	266
Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i>	268

88. Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie <i>Innego świata</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	268
89. Czym dla człowieka może być praca? Omów zagadnienie na podstawie <i>Innego świata</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	270
90. Konsekwencje zniewolenia człowieka. Omów zagadnienie na podstawie <i>Innego świata</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	272
Hanna Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i>	274
91. Czy możliwe jest zachowanie godności w skrajnych sytuacjach? Omów zagadnienie na podstawie <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i> Hanny Krall. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	274
92. Zagłada z perspektywy świadka i uczestnika wydarzeń w getcie. Omów zagadnienie na podstawie <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i> Hanny Krall. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	276
Albert Camus, <i>Dżuma</i>	278
93. Co skłania człowieka do poświęceń? Omów zagadnienie na podstawie <i>Dżumy</i> Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	278
94. Człowiek wobec cierpienia i śmierci. Omów zagadnienie na podstawie <i>Dżumy</i> Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	280
95. Czy możliwa jest przyjaźń w sytuacjach skrajnych? Omów zagadnienie na podstawie <i>Dżumy</i> Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	282
George Orwell, <i>Rok 1984</i>	284
96. Relacje międzyludzkie w rzeczywistości państwa totalitarnego. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Rok 1984</i> George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	284
97. Jak zachować wolność w państwie totalitarnym? Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Rok 1984</i> George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	286
98. Znaczenie propagandy w państwie totalitarnym. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Rok 1984</i> George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	288
99. Nowomowa jako sposób na ograniczenie wolności człowieka. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Rok 1984</i> George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	290
Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd (fragmenty)</i>	292
100. Zagłada Kresów Wschodnich w czasie II wojny światowej. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Drogi donikąd</i> Józefa Mackiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	292
Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>	294
101. Bunt przeciwko porządkowi społecznemu. Omów zagadnienie na podstawie <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	294

102. Problem upadku wartości. Omów zagadnienie na podstawie <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	295
103. Normy społeczne – ograniczają człowieka czy porządkują życie? Omów zagadnienie na podstawie <i>Tanga</i> Sławomira Mrożka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.....	297
Marek Nowakowski, wybrane opowiadanie z tomu <i>Raport o stanie wojennym</i>	299
104. Bunt i bezradność – postawy bohaterów wobec realiów stanu wojennego. Omów zagadnienie na podstawie wybranego opowiadania z tomu <i>Raport o stanie wojennym</i> Marka Nowakowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst...	299
Marek Nowakowski, <i>Góra „Edek”</i>	301
105. W jakim celu autor nawiązuje w swoim tekście do innego tekstu? Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Góra „Edek”</i> Marka Nowakowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	301
Jacek Dukaj, <i>Katedra</i>	302
106. Nauka i metafizyka jako dwa sposoby mówienia o świecie. Omów zagadnienie na podstawie <i>Katedry</i> Jacka Dukaja. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	302
Antoni Libera, <i>Madame</i>	304
107. Jak twórcy ukazują realia PRL-u? Omów zagadnienie na podstawie <i>Madame</i> Antoniego Libery. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	304
108. Rola autorytetu w kształtowaniu postaw młodych ludzi. Omów zagadnienie na podstawie <i>Madame</i> Antoniego Libery. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	306
109. Sztuka jako narzędzie porozumienia między ludźmi. Omów zagadnienie na podstawie <i>Madame</i> Antoniego Libery. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	308
Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i>	310
110. Jaką wartość dla człowieka ma pamięć o przeszłości? Omów zagadnienie na podstawie <i>Miejsca</i> Andrzeja Stasiuka. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	310
Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i>	312
111. Stan wojenny z perspektywy obcokrajowca. Omów zagadnienie na podstawie utworu <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> Olgi Tokarczuk. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	312
Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem (fragmenty)</i>	313
112. Czym dla człowieka może być podróżowanie? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów <i>Podróży z Herodotem</i> Ryszarda Kapuścińskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.	313
Pojęcia z Gramatyki Języka Polskiego	315
Części mowy.....	315
Zdanie	318
Główne zasady interpunkcyjne w języku polskim	319
Plan pisanie tekstu na maturze pisemnej	320

Rozprawka Argumentacyjna	323
Notatka syntetyzująca	325
Wypracowanie.....	327
Esej.....	329
Artykuł	331
Plany wypracowań.....	333
Motyw miłości w literaturze	333
Motyw cierpienia w literaturze	334
Motyw patriotyzmu w literaturze	335
Motyw zbrodni i kary w literaturze	336
Motyw tragicznych wyborów w literaturze	337
Motyw walki o ojczyznę w literaturze	338
Motyw relacji z Bogiem w literaturze	339
Motyw matczynej miłości w literaturze	340
Rola kobiet w literaturze i społeczeństwie	340
Konflikt pokoleń w literaturze	342
Schemat analizy tekstu literackiego.....	343
Schemat analizy tekstu kultury	343
Jak analizować konteksty w literaturze	344
Jak formułować argumenty w wypracowaniu maturalnym	346

Jak przygotować się do matury z języka polskiego

Stajesz właśnie przed pierwszym ważnym egzaminem w Twoim życiu, tak zwanym egzaminem dojrzałości. Co to tak naprawdę oznacza? Koniec nauki szkolnej i wejście w dorosłe życie, ale zanim się to stanie, musisz wykazać się wiedzą z historii kultury w oparciu o wybrane przez system edukacyjny teksty literackie od starożytności do współczesności. Zamkniesz tym samym pewien ważny etap w swoim życiu, udowodnisz, że wiesz, czym jest człowieczeństwo, znasz dorobek ludzkości i z tą wiedzą możesz świadomie rozpocząć odpowiedzialne życie.

Matura to także Twój bilet na studia, gdzie wreszcie będziesz się uczyć dokładnie tego, co Cię interesuje, a nie tego, co musisz.

Zanim jednak to się stanie, zapoznaj się z podstawą programową i wymaganiami maturalnymi, sprawdź przykładowe arkusze maturalne z lat ubiegłych, by wiedzieć, co Cię może czekać w maju.

Stwórz harmonogram nauki, rozplanuj czas na różne zagadnienia oraz ustal cele krótkoterminowe i długoterminowe.

Przykład masz poniżej:

Miesiąc	Epoka	Zadania
Wrzesień	Starożytność, Średniowiecze	Czytanie lektur, notatki
Październik	Renesans, Barok	Analiza, konteksty
Listopad	Oświecenie, Romantyzm	Powtórki, pisanie analizy
Grudzień	Pozytywizm, Młoda Polska	Kluczowe tematy, analiza utworów
Styczeń	Dwudziestolecie międzywojenne	Analiza tekstów, powtórki
Luty	Literatura współczesna	Powtórki, pisanie esejów
Marzec	Konsolidacja	Przegląd całego materiału
Kwiecień	Ostateczne przygotowania	Intensywne powtórki, testy

Twoja wiedza oparta będzie przede wszystkim na znajomości lektur (w niniejszej publikacji masz ich listę wraz z krótkim streszczeniem, postaciami i głównymi motywami) oraz pisaniu tekstów na podstawie łączenia ze sobą motywów.

Czytając niniejsze opracowanie, zwróć, proszę uwagę, na powtarzające się motywy – cierpienie, miłość, patriotyzm, wina i kara itp.

Co poza tym:

- Twórz notatki na temat głównych motywów, postaci i kontekstu.
- Ćwicz analizowanie różnych form literackich: poezji, prozy, dramatu.
- Praktykuj pisanie analizy tekstu, zwracając uwagę na konteksty.
- Ćwicz pisanie różnych form: rozprawka, esej, artykuł, notatka.
- Zwracaj uwagę na strukturę i argumentację.
- Zbadaj podstawowe pojęcia z teorii literatury (gatunki, środki stylistyczne).
- Utrwal informacje o ważnych kierunkach literackich.
- Regularnie powtarzaj zasady gramatyczne i ortograficzne.
- Ćwicz pisanie poprawnych form i zwrotów.
- Korzystaj z podręczników, opracowań i materiałów online.
- Zapisz się na korepetycje lub korzystaj z pomocy nauczyciela.

Sporo tego, prawda? Może rozboleć głowa. Ale zapewniam Cię, że większość z tego już znasz, umiesz, wiesz, musisz tylko wszystko sobie uporządkować, przypomnieć, połączyć fakty. A wówczas, zarówno przygotowania, jak i samo zdawanie stanie się... przyjemnością. Domyślam się, że teraz trudno w to uwierzyć, ale zapytaj, kogo chcesz. Niemal każdy potwierdzi, że z przyjemnością i nostalgią wspomina czas matur. To jakby ukoronowanie całej Twojej pracy i nauki od przedszkola, przez szkołę podstawową i średnią. Ucząc się teraz, zobaczysz, że wszystko układa się w spójny obraz.

Nie zapominaj o odpoczynku i regularnym czasie na relaks, pamiętaj o zdrowej diecie i aktywności fizycznej. To Twój czas, wykorzystaj go jak najlepiej.

Dobrym sposobem na naukę jest zaczynanie od ogółu, by stopniowo dodawać do zdobytej wiedzy coraz więcej szczegółów. Tak też jest skonstruowana ta publikacja – wychodzimy od ogólnych informacji, wyjaśnienia podstawowych pojęć, by następnie dać Ci coraz większe dawki informacji. Kończymy omówieniem zagadnień na maturę ustną oraz propozycjami na część pisemną w formie planów wypracowań.

Mam nadzieję, że taka forma pomoże Ci ogarnąć materiał. Nie zapominaj przy tym o podręcznikach, czytaniu lektur, słuchaniu nauczyciela, korzystaniu z innych źródeł. Wszystko to pomoże Ci przyswoić więcej wiedzy i czuć się pewniej na egzaminach.